

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2020 toteutumisen arviointi

VD/1784/11.02.00.01/2014

KR/KHI/HS

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma vuosille 2020-2024 on hyväksytty ympäristölautakunnassa 6.11.2019. Valtioneuvoston asetuksen 665/2006 mukaisesti valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan lautakunnassa vuosittain. Lautakunnan lisäksi toiminnasta ja suunnitelmien toteutumisesta raportoidaan aluehallinto- ja keskusviranomaiselle maaliskuun loppuun mennessä. Valvontayksiköt tallentavat edellisen vuoden raportit ja toimitelimen päätöksen asian käsittelystä ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmään (VYHA).

Valvontasuunnitelmaa laadittaessa on käytetty valtakunnallisia tarkastustiheyssuosituksia ja paikallista riskinarviointia.

Ympäristöterveydenhuolto otti käyttöön valtakunnallisen ympäristöterveydenhuollon toiminnanohjaus ja tiedonhallintajärjestelmän (VATI-järjestelmä) tammikuussa 2019. Järjestelmä on edelleen kehitysvaiheessa ja järjestelmän käyttö ei ole vielä täysin vakiintunutta yksikössä. Tästä syystä järjestelmästä saaduissa tiedoissa on edelleen joitakin virheitä ja tilastot eivät ole täysin luotettavia tai vertailukelpoisia edellisten vuosien kanssa.

Terveydensuojeluvalvonta

Terveydensuojeluvalvonnan kohteita, joihin tehdään suunnitelmallista valvontaa, oli 736 kappaletta. Suunnitelluista tarkastuksista (235 kpl) saatiin toteutettua 161 (67) %. Edellisenä vuonna toteuma oli 48 %. Suurella osalla kohteista tarkastustiheys on harvemmin kuin kerran vuodessa, joten kaikkiin kohderyhmiin ei suunniteltu tarkastuksia vuodelle 2020.

Talousvettä toimittavien laitosten, uimarantojen, uimahallien, peruskoulujen, yleisten liikuntatilojen ja kehitysvammalaitosten, tatuointipaikkojen ja solariumien tarkastukset saatiin toteutettua hyvin. Päiväkotien tarkastuksista toteutui noin puolet. Lasten ja nuorten kerhotiloja ja vastaavia sekä vanhusten tehostetun asumisen yksiköitä ja muita sosiaalialan yksiköitä pystyttiin tarkastamaan vain yksittäisiä kohteita. Kokonaisuudessaan suunnitelmalliset tarkastukset saatiin toteutettua aiempia vuosia hieman paremmin.

Suunnitelmallisilla tarkastuksilla 79 % kohteissa toiminta oli toteutettu vaatimusten mukaisella tavalla tai niissä havaittiin ainoastaan vähäisiä puutteita. 21 % kohteista annettiin kehoitus korjata vaatimusten vastainen toiminta. Yhdessä tapauksessa aloitettiin hallinnolliset pakkokeinot.

Suunnitelmallisten tarkastusten lisäksi tehtiin 155 suunnitelman ulkopuolista tarkasta. Näistä 83 tarkastusta liittyi asuntojen (61). Haittaeläimiin liittyen tehtiin noin neljäkymmentä tarkastusta. Muihin valvontakohteisiin tehtiin yksittäisiä tarkastuksia terveyshaittaepäilyn perusteella.

Talousvedestä ja uimavesistä otettiin vuoden aikana 536 suunnitelman mukaista viranomaisnäytettä. Lisäksi toteutettiin yhden vesijohtoverkoston ulkopuolelle kuuluvan alueen kaivovesiprojekti, jossa selvitettiin talousveden laatua ja riittävyttä.

Terveydensuojeluvalvonta jatkoi sidosryhmätyöskentelyä edellisen vuoden tapaan, joskin koronan vuoksi tapaamisia oli hieman vähemmän. Osallistuttiin kaupungin sisäilmatyöryhmiin ja tehtiin yhteistyötä muun muassa kaupungin tartuntatautiyksikön, tilakeskuksen ja työsuojelun kanssa.

Kokonaisuudessaan terveydensuojeluvalvonta toteutui aiempien vuosien tapaan, suunnitelman mukaisia tarkastuksia saatiin tehtyä jopa hieman aiempaa enemmän. Resurssien käyttöä tarkastuksiin ja muuhun valvontatyöhön joudutaan edelleen riskinarvioinnin perusteella priorisoimaan voimakkaasti. Terveydensuojelussa on ollut pitkäaikainen resurssivaje ja tarkastuksista on onnistuttua toteuttamaan vuosittain noin 50-60 %.

Tupakka- ja lääkelain valvonta

Tupakka- ja lääkelain mukaista myynnin valvontaa tehdään pääasiassa muun valvonnan yhteydessä. Valvottavia tupakan vähittäis- ja tukkumyyntipaikkoja oli vuoden alussa 217 kpl. Valvontasuunnitelman mukaan vähittäis- ja tukkumyynnin kohteet suunnitellaan tarkastettavan joka toinen vuosi. Tarkastustavoitteesta (109) toteutui 73 kappaletta eli 67 %.

Läkelain mukaisia nikotiinivalmisteita myyviä vähittäismyyntikohteita on Vantaalla 130. Tarkastuksia suunniteltiin tehtäväksi 65, niistä toteutui 45 kappaletta (69 %). Tupakkalain mukaisia asuntoyhteisöjen tupakointikieltohakemuksia tuli vireille yhdeksän kappaletta.

Tupakkavalvonta saatiin toteutettua kokonaisuudessaan kohtuullisen hyvin, vaikka koronapandemia vähensikin vähittäis- ja tukkumyyntipaikkojen tarkastuksia.

Elintarvikevalvonta

Vantaalla on elintarvikevalvonnan kohdetoimintoja 2001. Määrä vaihtelee jatkuvasti, kun kohteita lopettaa ja uusia perustetaan. Vuoden 2020 aikana 652 kohdetoimintaan tehtiin suunnitelman mukainen tarkastus. Yhteensä tarkastuksia tehtiin 734. Valvontasuunnitelman mukainen tarkastustavoite oli 1128 tarkastusta, joten tarkastustavoitteesta toteutui 65 %. Vähittäismyynnin tarkastuksista toteutui 90 %, tarjoilupaikkojen tarkastuksista 63 % sekä elintarviketeollisuuden ja -kuljetusten valvonnan tarkastuksista 53 %. Vantaalla paras oivallinen -arvio annettiin 42,5 % tarkastuksista, 42,3 % päätyi arvioon hyvä, 14,2 % tarkastuksista havaittiin korjattavaa ja 1,0 % kohteista sai arvosanan huono. Korjattavaa-arvosanoja annettiin 2,1 % ja huono-arvosanoja 0,4 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuoden 2020 aikana hallinnollisia pakkokeinoja käytettiin yhdeksän kertaa.

Valvontasuunnitelman mukaisesti toteutettiin projektit, joissa selvitettiin sushin laatua vähittäismyymälöissä sekä maahantuodun tuoreen kalan mikrobiologista ja hygieenistä laatua eläinperäisten elintarvikkeiden sisämarkkinatuontipaikoissa. Lisäksi osallistuttiin Ruokaviraston koordinoimaan vähittäismyyntipaikkojen näytteenottoon liittyen oliiviöljyjen vaatimustenmukaisuuden tarkastamiseen. Elintarvikevalvonnan suunnitelman mukaisia näytteitä otettiin kaikkiaan 37 kappaletta.

Suunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia liittyen muun muassa valituksiin, takaisinvetoihin, laatupoikkeamiin ja Ruokaviraston valvontapyyntöihin tehtiin 78. Elintarvikkeisiin liittyviä ruokamyrkytyspäilyilmoituksia vastaanotettiin 50. Vuoden aikana ei ollut selvitettäviä elintarvikkeisiin liittyviä epidemioita.

Elintarvikevalvonta saatiin toteutettua kohtuullisen hyvin, vaikka toteuma onkin aiempia vuosia heikompi johtuen lähinnä koronaviruksen vaikutuksesta tarkastustoimintaan. Nykyisillä resursseilla

valvontaa joudutaan kuitenkin priorisoimaan, jotta riskinarvioinnin perusteella tärkeimmät kohteet saadaan tarkastettua ja esimerkiksi epidemiaepäilyt selvitettyä.

Eläinlääkintähuolto

Kaupungin pieneläinvastaanotolla kävi virka- ja päivystysaikana yhteensä 5728 potilasta eli määrässä ei tapahtunut juurikaan muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna. Vantaalla ja Porvoolla on ollut vuoden 2016 alusta alkaen sopimus, jonka mukaisesti Vantaa huolehti virka-ajan ulkopuolella Porvoon päivystysalueen lemmikkien (375 kpl) kiireellisestä hoidosta. Vastaavasti Porvoon alue huolehtii Vantaan suurelainten eläinlääkinnästä. Vantaalaisten suurelaimia hoidettiin vuoden aikana 27 kertaa.

Eläinten hyvinvoinnin valvontaan liittyviä tarkastuksia tehtiin 131 kappaletta. Tarkastusyhteyksiä tehtiin tämän lisäksi 69 kappaletta ja eläinsuojelupäätöksiä Löytöeläintalolle tuotuja eläimiä koskien 18 kappaletta. Valvontasuunnitelmassa oli arvioitu, että tarkastuksia ja käyntejä tehdään yhteensä 240 ja löytöeläintalon eläimiä koskevia päätöksiä 25 kappaletta. Tarkastuksia tehtiin noin viidennes vähemmän kuin edellisenä vuonna, koska keväällä tarkastuksista tehtiin vain aivan välttämättömät koronan vuoksi. Neuvoja ja ohjeistusta annettiin 18 % tarkastuksista, määräyksiä ja kieltoja 30 % ja 26 % käytettiin kiireellisiä toimenpiteitä eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Tarkastuksista 26 % ei havaittu puutteita eläintenpidossa. Määräysten, kieltojen ja kiireellisten toimenpiteiden osuus on pysynyt edellisen vuoden tasolla.

Suunnitelmallisia tarkastuksia, mitkä tehdään ilman epäilyä eläinsuojelulain rikkomisesta, ei pystytty resurssivajeen juurikaan tekemään. Ainoastaan kaksi eläinkauppaa tarkastettiin.

Eläintautilain nojalla tehtiin 34 vientitarkastusta eläville eläimille ja eläintuotteille. Laittomia maahantuonteja selvitettiin aluehallintoviraston ja Ruokaviraston kanssa yhteistyössä 8 tapausta. Lisäksi myönnettiin noin 907 todistusta turkisten vientiin liittyen.

Toiminnan kehittäminen

Valvonta on priorisoitu niin, että tärkeimmät osa-alueet on pystytty valvomaan. Rajallisista resursseista johtuen suunnitelmallisesta valvonnasta joudutaan tinkimään.

VATI-järjestelmä on kehittymässä ja sen toivotaan tuovan yksikölle paremmat mahdollisuudet tiedolla johtamiseen. Resurssit pitäisi jatkossa kohdistaa nykyistä paremmin niihin toimintoihin, joissa valvontaa erityisesti tarvitaan.

Ympäristöterveydenhuollon systemaattiset, sisäiset auditoinnit aloitettiin vuoden 2020 aikana ja niitä jatketaan myös vuonna 2021. Valtakunnallinen ympäristöterveydenhuollon laadunhallintajärjestelmä (Laatunet) on otettu käyttöön syksyllä 2019.

Vuonna 2020 yksikön valvontatulot ja eläinlääkärin vastaanotolta kertyneet klinikkamaksut olivat yhteensä 477 103 €. Tulot pienenevät edellisestä vuodesta noin 7 %. Vastaanoton klinikkamaksuja korotettiin syksyllä 2020. Muilta osin ympäristöterveydenhuollon maksutaksaan päivitettiin syksyllä 2020 ja uusi taksa tuli voimaan vuoden 2021 alusta. Ympäristöterveydenhuollon yksikkö ei ole nettobudjetoitu, joten tulot eivät ole yksikön käytettävissä.

Ympäristölautakunta 11.3.2021 § 9

Ympäristöjohtajan esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2020 toteutumisen arviointi.

Päätös:

Merkittiin tiedoksi.

Tämä pykälä tarkastettiin heti.

Liitteet:

- Terveysturvallisuuden valvonnan raportti 2020
- Tupakka- ja lääkelain mukaisen valvonnan raportti 2020
- Elintarvikevalvonnan raportti 2020
- Eläinlääkintähuollon raportti 2020
- Eläinlääkintähuollon liite 2

Täytäntöönpano: Ympäristöterveydenhuollon valvontayksikötietojen hallintajärjestelmä (VYHA)

Muutoksenhakuohje: 3. Oikaisuvaatimus ja valituskielto

Lisätiedot:

1.kaupungineläinlääkäri Kirsi Hiltunen, p. 040 724 8590, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi